

Epikureismus

• *předběžný úvod*

- 341-270 př.n.l., období helenismu, řec. svět po pustošivé peloponéské válce, nejistota → kynikové reagovali negací, skeptikové opět jinak
- E. navazuje kriticky na **Demokrita** /ontologie, mmch rozdíl D-E téma **Marxovy** disertace/ a na **Aristippa** z Kyrény /hedonismus/
- filosof, společen. reformátor, žil skrytě, v epikurovské zahradě v Aténách
- chápe filosofii také terapeuticky, nikoliv jen jako teoretizování, ovšem to i u Arist. a Platona /příprava na smrt a splnutí s Bohem /
- je to krok zpět ve vývoji? za Plat. a Arist. ?

• *hodnocení*

- stoicheální způsob myšlení, kosmogonické explikační modely od Milétanů dál
- údiv nad jednotou FYSIS → **Herakl.** /učení o LOGU/ a **Parmen.** /BYTÍ/ - 1.ontol. vysvětl. této jednoty
- mladší fyzici - **Empedokles** a **Anaxagoras** se snažili o soulad mezi Parmen. a zkušeností FYSIS
- BYTÍ = věčné, neměnné kořeny / semena věcí / atomy - mají zákl. charakteristiky Parm. bytí
- vznik věcí - vysvětlovaný míšením
- fáze negace, obrat k lidem - sofisté; **Sokrat** → rozpracov. ontol. a metafyziky - **Platon, Aristoteles** a **STOA**
- **Epikuros** - nepřijímá stoický terapeutický program, odmítá celou tehdejší kulturu
- filosofie má být pro člověka, ne samoúčelná "pro Helladu"
- atomismus, k němuž se vrací, má zabezpečit poznání základů,prvních složek světa, elementár. lids. potřeb, životních i společenských
- počátky věcí objasněny → osvětlení člověka
- třeba tímto poznáním dosáhnout ATARAXIA - trvalý stav blaženosti a pokoje
- ctnosti - nejsou mu samoúčelné /u STOA/, ale pomáhají dosáhnout daného stavu

• *pojetí pravdy a gnoseologie*

- původ. řec. pojetí - pravda = odhalení jsoucího, neskrytost
- všechny vjemy pravdivé, pokud přímo z předmětů před námi a nic z nich neubrání atd.
- domněnky se liší, některé pravdivé, jiné klamné
- připomíná Parmenida - myšlení = bytí - ale E. staví na smyslovém vnímání - to odhaluje pravdu
- smyslové vnímání = 1.kritérium pravdy, pak ostatní kritér.a mohutnosti : anticipace > city > představy
- není to u něj běžný empirismus! ne kritika poznání podle korespondence poznatek - pozn. předmět
- vnímání je 1/ schopnost - DYNAMIS
- 2/ percepce - čili činnost - přijímání EIDOLA /obrázků/ od samotných věcí
- vnímání má výsostně postavení, všechny vjemy téhož druhu stejná platnost
- případ rozdílu druhu - nejsou kritérii týchž věcí - navzájem se nevylučují
- ROZUM - jeho činnost závisí jen na smyslovém vnímání
- jeden vjem nemůže vyvrátit druhý, protože všem věnujeme pozornost
- jako s citěním bolesti - vnímání potvrzuje smysl. vnímání, jeho skutečnost
- i o věcech nezjevných musíme soudit ze zjevných
- i všechny naše myšlenky mají původ v smys. vnímání 1/ bezprostředně
- 2/ per analogiam, podobností
- 3/ složením - zde trochu i rozum. usuzování
- představy šílených a sny pravdivé, neboť způsobují pohyb - to, co není, nemůže způsobit pohyb

• 2. krit. pravdy - anticipace (PROLEPSIS, pojem)

- jakoby pochopení / správné mínění / představa / všeobec. poznatek uložený v mysli, vzpomínka
- antic. se uplatňují jako vnitřní významové /konceptuální/ dispozice člověka při identifikaci věcí / po jmenování / zkoumání
- geneticky pocházejí z vjemů → jasné a zřejmé jako vjemy
- DOXA - mínění - nebo HYPOLEPSIS /domněnka/ teprve zde kritérium pravdivý / nepravdivý
- též PROSMENON - »to, co čeká« = když ji smysly potvrzují / nevyvracejí → pravdivá, jinak nepravdivá

• 3. krit. pravdy - city - PATHÉ - 2 - rozkoš / bolest

- podléhá jim každý živočich
- pomáhají nám rozhodovat se, čemu se vyhnout, co volit

- 4. krit. - představy myslí /EPIBOLÉ TÉS DIANOIAS / inietus animi/
 - prý názory vznikající představivou činností myslí
 - jejich pomocí pronikáme k věcem nezjevným a zatím ještě neověřeným

• fyzika

- důsledný metodologický FINITISMUS - třeba uvědomit si věcný obsah slov a na ten vztahovat mínění, pochybnosti, otázky → možno vyloučit hledání nekoneč. důkazů a užívání prázdných slov /to by vedlo k nerozhodnosti našich zkoumání/
 - zkoumání = smysl. vnímání /činnost/ a hl. na představy z myslí / na kterékoliv z kritérií / cit. stavy

• zásady Ep's atomární teorie

- nic nevzniká z nejsoucna → vesmír se skládá z těles a prázdného prostoru
- tělesa - svědčí o nich smyslová zkušenost → musí být i prázdné, místní, nehmatat. jsoucno, jinak kde by byly tělesa?, kam by se pohybovaly?
- jednoduchá tělesa - ATOMA → tvoří složeniny
- ATOMA - nedělitelná, neměnná, poslední skladebné prvky vesmíru
- vesmír - nekonečný /hranice je nemyslitelná/, jak co do počtu tělísek, tak co do velikosti prázdn. prostoru
- ATOMA - neurčitý počet růz. tvarů → proto věci tak rozmanité
 - věčný pohyb, vzdáleně od sebe / kmitavě v spleti atomů / pohybem po odrazu v práz. prostoru
- nekoneč. atomů / prostor → nekoneč. počet světů
- EIDOLA - otisky věcí podobné tvaru atomů, tvoří se rychlostí myšlenky, hýb. se od věcí nepřevyš. rychlostí
- pokud nenarazí do překážky, logické
- proudí do našich smyslových orgánů (oka) nepřetržitě; podobně i zvuky a pachy
- vlastnosti ATOMŮ - tvar, tíže, velikost a to, co nutně spojené s tvarem
 - zaručují určité trvání věcí
 - kvalitativ. stránka věcí se mění jen přemístěním / někdy přibytím/ubytím atomů

• aporie nekonečné dělitelnosti

- v ohraničeném tělese se nemůže nalézat nekoneč. počet částí; konečná tělesa nelze dělit do nekonečna (zničení)
- neboť dělení do nekonečna → zánik věcí a naopak nekonečně velké těleso
- ony části nejsou jakékoliv velikosti
- Ep. znal Aristotelovu kritiku atomismu - matematicky lze dělit až na nerozlehlé body, ale z těch reál. těleso není
- Ep. - každé těleso má krajní bod - hranici rozlišitelnosti, percepce - tu nelze pozorovat sam o sobě
- těleso konečné - má vnímatel. minimum - koneč. významová jednotka v jednotě tělesa -
 - = části tělesa, stejně velké, rozložené, nepřemíst → velikost těles
- u atomů - PERATA - hraniční body - nejmenší části, nemají další části - jsou mírou velikosti atomů
 - nejsou přemístitelné, nemají ani vlastní pohyb /Ep. tím vyloučil kosmologii/

• pohyby atomů

- pohyb DOLE / NAHOŘE (viz Demokritos) - relativní určení
- pohyb atomů může pokračovat donekonečna, pokud bez překážek; rychlost myšlenky /stejně, bez ohl. na druh/
 - ale složená tělesa - ne stejná rychlost - protože atomy v nich narážejí → rozdíly v rychlosti pohybu

• duše

- d. těleso složené z jemných částic pronikajících tělem - to umožňuje plnit její fkece - vnímání a cítění
- d. zaniká spolu s ním

• centrální pojem Epik's ontologie - těleso

- na tělese možno rozlišit trvalé vlastnosti - tvary, barvy, velikost, tíži
- nejsou to ani samos. podstaty ani části, nic netělesné, připojené k tělesu
- těleso není jejich konglomerátem
- náhodné vlastnosti - ne trvalé, často se k tělesům přidružují a těl. bez nich myslitelné

• čas

- jen ve spojení s něčím jiným, co má trvání; tím ho měříme - Epik. jej chápe jen jako temporalitu

• ***kosmogonie***

- nekonečně světů /viz nekoneč. prázdný prostor a atomy/
- světy se nekonečně střídají, vznikají a zanikají, jsou tvarově rozmanité a možná podobné
- antropogeneze - lids. rozum má podíl na rozvinutí toho, co dáno od přírody
- počátky rozvoje jazyka ještě přirozené, vliv na jazyky a jména i typy a povahy krajiny
- pak však vývoj jazyka cestou dohody - větší jednoznač. a přesnost slov, tvoření nov. prostřed. vyjadř. významu
- meteorologie - nejde o vědecké ani přísně teoretické vysvětlení, ale pokoj duše
- nebes. jevy mají víc příčin

• ***etika***

- upravuje místo bohů ve světě a k lidem - bohové - věčné, dokonalé a blažené bytosti
- nepochybně existují, protože lidé mají představy o nich, musí je mít z jejich skuteč. podob - vliv Ep's gnoseologie
- E. chce zbavit lidi strachu z prozřetelnosti a osudu → bohové jsou v mezisvětých prostorech, nestarají se o lidi

- individuum - mrav. svobodné - využil odchylku od přímočarého pohybu atomů ve voln.pádu nekneč. prostorem
- PARE(N)KLISIS - ovšem také díky ní vznikají tělesa a jejich individualita! přirozené podstaty
- lidské konání /i všech živ.bytostí/ se univerzálně řídí jako základ. principy citovými stavy rozkoše a bolesti
- hl. motiv - svobodná volba vlastního osudu v intervalu narození / smrt, příchod / odchod ze světa

- rozkoš - elementární přirozená potřeba člověka, ale střídají se s bolestmi
- toto střídání i naléhání rozkoší třeba brát pokojně, očekávat jejich střídání s jediným záměrem . . .
- dosáhnout ATARAXIA - trvalejší pokoj
- tělesné rozkoše - intenzivní, krátké
- duševní rozkoše - pokojnější, trvalejší - vzácnější - uchovávají se v paměti na minulost, přesah do budoucnosti
- s ohledem na pokoj duše - nejvyšší rozkoš je odstranění bolesti

• kategorizace našich tužeb

- návod, v jakém pořádku uspokojovat tužby
- nejdřív -
 - 1) přirozené a nevyhnutné (jídlo)
 - 2) přirozené nenutné (tužba po dobrém jídle)
 - 3) ani přirozené, ani nenutné (touha po slávě apod.)
- mudrc má uplatňovat trvalé a pokojné alternativy vlastního uspokojení, limitované soběstačností
- otázka povahy a soustavy ctností - není cílem, ale funkcí regulativů individuál.lids. jednání
- Ep's etika je autonomnímorálka; primár. psotavení a význam - FRONESIS - rozvážnost
- jen rozumná rozvaha může správně volit cíle, prostředky a míru svého počínání, vždy dané podmínky a perspekti-
va pozem. života

- sociál. filosofické myšlení - společen. život upravený smlouvou, založený na dohodě
- spravedlnost jen ve styku lidí, ne sama o sobě; musí ale mezi nimi být uzavřená smlouva vzájemně si neškodit
- právo - u všech stejné - neškodit si, mít vzájem. užitek - ale zvláštnosti kraje + růz. příčiny → u lidí neplatí za
právo totéž

- přátelství - nejsilnější a nejkladnější soc. pouto
- přetrvá všechny změny, posilňuje bezpečí člověka vůči vnějšímu světu, vyrovnává rozdíl vlastní/ cizí
- žil tak prý v Epikurově zahradě, s přátely, i ženami , otroky

Skepticismus

• pozadí

- období 4/3 století, doba helenismu - proměna filosofie spíše k nedůvěře v teorii, snahy etické
- rezignace na pozitivní vymezení štěstí, ctnosti atd., snaha zdržet se jakýchkol. úsudků, kromě o jevech jako jevech
- staré Řecko v úpadku, 338 Chaironie - defín. ztráta polit. samostatnosti → Filip a Alexandr Mak.
- ztráta zájmu o teorii objasnění světa /fyzika, kosmogonie, astronomie/, CO a JAK nezajímá
- zájem o JAK TŘEBA v tomto světě ŽÍT?, jak uniknout nebezpečí, neštěstí a dosáhnout opaku
- filosof-teoretik → mudrc, umělec života - FILOSOFIA - činnost a řád myšlení, kt. osvobozuje člověka od neštěstí atd.
- SKEP navazují na všechny rozpory již archaické filosofie - rozum x zkušenost /eleaté/, vlastnosti předmětů /**Demokritos**/
- také na sofisty, **Sokrata** a někt. jeho žáky (**Aristippa**)
- samostat.kapitola je **Platon**, kt. je skeptikem, pokud jde o smysl. jsoucnost
- ovšem SKEPTICISMUS jako takový, jak se táže, zcela originální

• podstata

- řec. SKEPTOMAI - »rozhlížet se, obeznamenovat se«, původně »být v rozpacích«
- = nejsou dogmatici. agnostikové! jen se chtějí zdržet rozhodných a koneč. výroků, definit. výběru →
- jevy chápány jako relativní, vnímáme svět smysly, ty nespolehlivé
- chybějí důvody pro volbu mezi dvěma vzájemně rozpor. tvrzeními potvrz. smysly
- skeptikové nesnášejí bezpodmínečné pravdy, neměnná dogmata
- antič. SKEPTIKOVÉ nedogmatictí, hledají, prověřují, zkoumají x novověký skepticismus dogmatický

- **rozdělení** - pyrrhonská skepse - mírná
- akademická skepse - radikální, ale možná jen metodicky /**Arkesiálos**/, **Karneadés**

• Pyrrhon

- zakladatel, 365-275 př.nl.
- ovlivněn elidskými dialektiky, megaric. dialektiky, hl. však **Demokritos** /orig. i přes žáka Anaxarcha/
- snad i askeze indická /při tažení s Alexandrem Mak.!/ → ideál ATARAXIE - ničím nerušený klid
- nepsal, jen ústní výklad → těžko říct, co učil, řada legend, vliv tradice atd.
- P - filosof = ten, kdo usiluje o štěstí, to však spočívá pouze v klidu, životě bez útrap /**APATHEIA**/
- aby toho dosáhl, každý musí odpovědět tři otázky:
- antič. SKEPTIKOVÉ nedogmatictí, hledají, prověřují, zkoumají x novověký skepticismus dogmatický

1/ z čeho se skládají věci?

2/ jak se máme k těmto věcem chovat?

3/ jaký výsledek, jaký prospěch z tohoto našeho vztahu k nim získáme?

- odpovědi : 1/ není odpověď - žádná věc není "toto více než ono" → nic se nemá nazývat ani krásným/ošklivým, ani spravedlivým/nespr.
- o něčem nelze říci, že to opravdu existuje
- žádný způsob poznání nelze charakterizovat jako pravdivý/ nepravdivý
- proti každému našemu tvrzení o libovol. předmětu lze postavit stejně oprávněné tvrzení odporující
- 1/ → 2/ - jediný filosofic. způsob vztahu k věcem světa je EPOCHÉ - zdržení se jakýchkoliv úsudků o nich

- není to úplný agnosticismus - naprosto věrohodné pro P. jsou smysl. vjemy / dojmy - ale jen jako jevy!
- soud: "Toto se mi zdá hořké" pravdivý i o sladkém, pokud se mi zdá hoř.
- omyl - pouze, kde ze zdánlivého chci usuzovat na pravdivou existenci
- chyba říkat - věc že je taková, jaká se pouze jeví
- 2/ → 3/ - EPOCHÉ → nerušený klid, nevzrušenost - SKEP- nejvyšší stupeň štěstí dostupný filosofovi
- EPOCHÉ, zdržení se dogmatic. úsudků ≠ nečinnost, kdo žije, musí být činný, i filosof
- filosof-skep. se liší od ostatních, že i když se rozhodne nějak žít /např. jak se žije v jeho kraji/, tak ne dogmaticky
- **Pyrrhon** prý velmi otrlý ve chvílích ohrožení atd., mnoho legend, pevný charakter

• Timón

- žák a pokračovatel P. /320-230 př.n.l./
- 1. spisovatel skeptiků, + básně, prozaik, 3 satir. básně, parodie, tzv. SILLOI (Posměšky), trag + kom
- asi i lékař, od něj se pyrrhon. skept. spjat s lékařstvím, vědou zkoum. smysl. vjemů, stavů a protikladů
- snad díla O smyslech, Proti přírodním filosofům
- Silloi - posmívá se fil. školám, krom Pyrrh. samoz. - autoritou-soud. mezi Xenof./Demokrit. / Protagora
- hl. problém - praktická otázka o chování člověka a nejvyšší blaženosti mu dostupné
- T. není tak cynický a hrubý jako Pyrrh., spíše propagátor SKEPT., 1. logik SKP.
- kritizoval 1/ oprávněnost HYPOTÉZ
2/ předpoklad DĚLITELNOSTI ČASU
- gnoseologie - rozlišuje VĚC (jevíci se) O SOBĚ x ZPŮSOB jevení se lids. smyslům
 - spolehl. základ poznání a činnosti jen bezprostřední obsah smysl. vjemu
 - uznává rovnocennost všech možných a jakkoliv protikladných úsudků o věcech a jejich skuteč. povaze → také EPOCHÉ úsudku o vnitřní podstatě věcí
 - také IDEÁL dokonal.klidu
- když T. zemřel a jeho žáci přerušili činnost, SKEPT. se přestal rozvíjet, možná byl v Alexandrii
- obnovuje se v činnosti **Ptolemaiových** žáků **Sarpedona** a **Herakleida** (ten asi lékař empirik, viz Galén)

• Ainésidémós

- žákem záhadného Herakleida, sám opředen neznámem; známý teoretik antic. SKEPT.
- snad činnost v 1.stol. př.n.l., možná na zač. n.l., pocházel z Knoss (Kreta), působil v Alexandrii
- **Cicero** o něm úplně mlčí, ač jinak dost soudů o pyrrhonismu, prý mrtvé učení
- hl. spis Výklady Pyrrhonova učení (8 knih)
 - Proti moudrosti
 - O zkoumání
 - Náčrt pyrrhonismu
- A. prý pokládal své učení za cestu k **Herakleitově** material. fyzice /Sextus Emp./
- **Herakleitos** - u jednoho a téhož existuje protikladné
- **Ainésidémós** - protikladné se u totožného zdá protikladným
- společný předpoklad všech lidí, obecná látka pro všechny, i filosofy i nevzdělané
- Ain. prý Herakl. i pokud jde o podstatu duše, pojetí pravdy = co se jeví všem stejně
- celek a část totožné i rozdílné atd.; vzduch prvotní živel duše atd.
- ovšem možné i naopak - **Herakleitos** prý blízký skepticizmu /Paul Natorp/, ovšem asi i materialista
- Ain. prý teze nechápe jako skuteč. pravdy, ale pravděpodob. HYPOTÉZY
- jeho učení se asi vyvíjelo ve stádiích od herakleitismu → skepsi, nebo naopak
- Diels a Zeller odmítají Sextovo svědectví o Ain jako mylné

Přechod k AKADEMICKÉ SKEPSI

AKADEMICKÁ SKEPSE

- **Arkesiálos**
- **Karneadés**

- nová akademie; východisko Platon - učení o plynutí a rozpornosti smyslového poznání
- **Ain.** zkoumá rozdíl mezi Pyrrh. a AKADEMIKY, podobně **Sextos Empeirikos**
- AKADEM. skepse - rozporné výroky - něco je spíše opravdu takové > to druhé, opačné
- rozhodnutí dle zvyku obec. / svého, náklonosti, svého přání
- SKEPTIKOVÉ pyrrhonští nevyslovují své mínění, jen »sledují život«, aby nebyli nečinní, nemají vztah
- **Ain.** - Bohy nemožno poznat, ani přírodu
- protikladné úsudky o vjemech rovnocenné
- ty vjemy označují něco, s čím se nikdy nevnímají společně v téže představě
- kritika pojmu **PŘÍČINNOSTI** - orig. chápání příčiny - to, díky čemu se děje ještě něco jiného
 - dělení 1/ obsažené v sobě /činnost probíhá a končí jejich zánikem/ (utažení smyčky - udušení)
 - 2/ spolupříčinné - přispívají k uskuteč. činnosti stejně silně (každý z býků tánoucích pluh ve stejn. míře příčinou pohybu pluhu)
 - 3/ spolupůsobící - přispívají silou, poněkud napomáhají uskutečnění /3. člověk se připojující k úsilí dvou společ. táhnoucích břemeno/
- **Ain.** - stejně pravděpodobné, že příčina existuje i neexistuje
- vysvětlení - v přírodě a světě panují nějaké zákony /jinak cokoliv ze všeho, koně rodící se z myší atd./
- 1. bez příčin bychom nemohli nic pochopit /procesy zmenš./ zvětš., fyzikál., duševní pochody, nic, vznik, zánik/
- 2. tvrzení: příčina neexistuje - v pojmu příčiny zjevný rozpor - nevíme, zda P patří opravdu danému Ú a naopak
- nelze myslet ani pojmy příčina - účinek
- P by musela existovat současně / před účinkem / po něm - ale každá z těchto možností rozporná
- → argumenty proti pravděpodobné → i protiargumenty tedy jen pravděpodob.
- filosof se musí zdržet úsudku, má uznat oboje, že P existuje i neexistuje
- zbylé knihy Výkladů kritika etiky
- formulace prvních deseti TROPŮ, argumentů proti všem úsudkům o realitě, založ. na bezprostřed. dojmech
- rozmanitost, rozdílnost

u Sexta Emp.	{	1/ <u>bytostí</u>	
tropos subjek-		2/ <u>lidí</u>	
tu		3/ <u>smyslových orgánů u lidí</u> /ale i téhož člověka tj. co různé smysly o jedné věci/	
		4/ <u>stavů</u> - bdění/spánek; věk, pohyb/klid, nenávit/láska atd. - i časově!	
			5/ <u>polohy, vzdálenosti, místa</u> /veslo ve vodě - zdá se zlomené/
			6/ <u>příměsí</u> - předmět pokud vnímán s jiným, čili nesamostatně, jako směs → nemůžu říct, jak budu vnímat samostatně, v čisté podobě
			7/ <u>vzájemné vztahy veličin, uspořádání předmětů, kt. určujeme</u>
- např. u předmětů malých částí /písek, víno, jídlo/ lze posoudit jejich vztahy s čímkoliv, ale ne jejich podstatu

/zrnnka písku tvrdá, ale v hromadě písek budí dojem měkkosti/

8/ relativnost všech jevů - každá věc existuje vždy ve vztahu k něčemu →
jeví se

9/ řidké / časté setkávání se se zkoum. jevem

10/ závislost úsudku na chování, obyčejích, zákonu, fantastic. vírách,
dog.předsudcích

- jen zjištění, jak se představa jeví vzhledem k těmto, úsudek o skuteč.
pdostatě nemožný

- **Sextos Empeirikos** - 2/ 7 a 10. - z charakteru předmětu
- 3/ 5,6,8 a 9 - argumenty z obojího /**Hegel** - args, jejichž předm. vztah mezi
S-O/

• Agrippa

- neznáme moc o životě ani působení
- připojil 5 nových tropů k 10 **Ainésidémovým**

- EPOCHÉ kvůli
- 1/ pojmu rozpornost
 - 2/ pokus o jednoznač. úsudek → nekoneč. regres /důkaz vyžaduje další důkaz
atd./
 - 3/ relativnost všech představ → věc se vždy jen zdá taková/jiná
- zčásti vinou SUB, zčásti vztahem k jiným věcem
 - 4/ kritika předpokladu = co přijímáme bez důkazu, jen vírou - jinak regres do
nekonečna
- tj. proč důvěřujeme předpokladům těm, a ne oněm? - i skeptik zaslouží pak
důvěru
 - 5/ vzájemná dokazatelnost - teze dokazující tvrzení když vyžaduje právě jeho
pdoporu

- SKEPTIKOVÉ, **Ménodotos, Theorios, Sextos a Saturnin** splývají dále s lékařstvím empirickým
- oba proudy spojil asi Ménodotos, Sextos později odmítal totožnost obou škol
- SE - lékaři prý KATEGORICKY tvrdili, že poznání = jen vnímání, jinak nedostupné, co nelze vnímat
- SE - to je dogmatismus x SKEPSE
- skutečnost taková, že mnoho podstat. rozdílů mezi oběma školami nebylo
- EMPIRIČTÍ lékaři se vyhýbali také určování skrytých a vnímání nedostupných příznaků nemocí a za-
bývali se jen smyslově vnímatelnými příznaky / symptomy nemocí
- měli pak soupeře v paralel. škole METODIKŮ

• Sextos Empeirikos

- mladší současník Galéna, asi 2. stol. n.l.
- dílo: Nástin pyrrhonismu /3 sv./
- METODIKOVÉ prý blízko ke SKEPSI, prý jedině lékař. učení, sledují prý jev, netrápí se z nezjevným
- jaký tedy vztah Sexta k oběma lékař. školám? - Sextos prý spíše lékař-empirik, ale sám blíže k metod.

Proti dogmatikům (5 sv)

Proti vědcům (nelze překládat »Proti matematikům«!)

- zde kritizuje nejen matematiku a geometrii, ale i gramatiku, rétoriku, astronomii, hudeb. vědy

- 3 charakt. rysy - 1/ jeho učení těsně spjato s lékařstvím tehdej. doby
- 2/ snaha ukázat SKEPSI jako naprosto původní filos. učení, nemá vztahy k ostat. fil
- 3/ encyklopedičnost výkladu, obec. souhrn skepticismu vůbec

- velké množství pozorování a faktů → EPOCHÉ
- ta fakta z lékařství, fyziky, -ologie, zoologie, meteorologie, mineralogie

- celkově jeho učení založeno na rozsáhlé empirii
- odvolávají se na něj všichni filosofové středověku i novověku, kt. zpochybňují jisté poznání
- ovšem i **Descartes** v úvodní naprosté skepsi

- Sextova snaha vymezit SKEPT. x jiným učením

- hlavně x **Herakleitovu** učení o rozporech, prý ještě příliš dogmatické /protiklad se týká jendoho a téhož/
- není to věčná pravda, ale obec. předpoklad smysl. zkušenosti všech lidí
- x **Demokritovi** - D. dogmaticky odmítá existenci obou kvalit, kt. se jeví /med hořký - sladký/
- skeptik naopak jen odpověď na otázku, zda skutečně existuje ta / ona kvalita
- kyrénská škola - všechny představy jen stavy člověka
- skepse - cílem KLID, kyréňané - slast
- x **Protagorovi** /tropos relativnosti/ - SKEPSE - uznávají tezi o plynutí a relativnosti jevů, ale neredukují toto plynutí na podstatu pohyblivé látky, jako on!
- x nové AKADEMII - ta dogmaticky rozhodná - »vše je nevnímátné«
- x SKEPT. se zdržuje takových tvrzení, neztrácí naději, že něco snad může být i vnímáno
- akad. **Arkesiálos** - odmítá takjako SKEPT: soudy o existenci / neexistenci, výběr mezi protikl. úsudky
- **Sextos** - ale u Ark. je to jen METODA ZKOUMÁNÍ , ne přesvědčení